

מלחמת המינים – מי המנצח/ת?
מ. נבון

שמות פרק ו

(ו) לכן אמר לבני ישראל אני יקוק והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצילתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים: (ז) ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יקוק אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים: (ח) והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני יקוק:

תלמוד ירושלמי מסכת פסחים פרק י דף לו טור ב /ה"א - טור ג /ה"א

מניין לארבעה כוסות? רבי יוחנן בשם רבי בנייה כנגד ארבע גאולות לכן "אמור לבני ישראל אני יי והוצאתי אתכם וגוי ולקחתי אתכם לי לעם וגוי והוצאתי והצילתי וגאלתי ולקחתי... ..

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף כט עמוד א

וכל מצות עשה שהזמן גרמא - אנשים חייבין, ונשים פטורות, וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא - אחד האנשים ואחד הנשים חייבין. וכל מצות לא תעשה, בין שהזמן גרמא בין שלא הזמן גרמא - אחד האנשים ואחד הנשים חייבין, חוץ מבל תקיף ובל תשחית ובל תטמא למתים.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קח עמוד א

ואמר רבי יהושע בן לוי: נשים חייבות בארבעה כוסות הללו, שאף הן היו באותו הנס.

רש"י מסכת פסחים דף קח עמוד ב

שאף הן היו באותו הנס - כדאמרין (סוטה יא, ב) בשכר נשים צדקניות שבאותו הדור נגאלו, וכן גבי מקרא מגילה, נמי אמרינן הכי, דמשום דעל ידי אסתר נגאלו, וכן גבי נר חנוכה במסכת שבת (כג, א).

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד א

רבי יהושע בן לוי: נשים חייבות בנר חנוכה, שאף הן היו באותו הנס.

רש"י מסכת שבת דף כג עמוד א

היו באותו הנס - שגזרו יוונים על כל בתולות הנשואות להיבעל לטפסר תחלה, ועל יד אשה נעשה הנס [כאשר יהודית ערפה ראשו של הטפסר].

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ד עמוד א

ואמר רבי יהושע בן לוי: נשים חייבות במקרא מגילה, שאף הן היו באותו הנס.

רש"י מסכת מגילה דף ד עמוד א

שאף הן היו באותו הנס - שאף על הנשים גזר המן להשמיד להרוג ולאבד מנער ועד זקן טף ונשים וגוי.

תוספות מסכת פסחים דף קח עמוד ב

שאף הן היו באותו הנס - ואי לאו האי טעמא לא היו חייבות משום פטורות ממצות עשה שהזמן גרמא אף ע"ג דארבעה כוסות דרבנן כעין דאורייתא תיקון.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לג עמוד ב - לד עמוד א

ומצות עשה שהזמן גרמא - נשים פטורות. מנלן? גמר מתפילין, מה תפילין - נשים פטורות, אף כל מצות עשה שהזמן גרמא - נשים פטורות; ותפילין גמר לה מתלמוד תורה, מה תלמוד תורה - נשים פטורות, אף תפילין - נשים פטורות. ...

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף כט עמוד ב

ללמדו תורה. מנלן? דכתיב: +דברים יא+ ולמדתם אותם את בניכם. והיכא דלא אגמריה אבוה - מיחייב איהו למיגמר נפשיה, דכתיב: ולמדתם. איהי מנלן דלא מיחייבא? דכתיב: ולימדתם ולמדתם, כל שמצווה ללמוד - מצווה ללמד, וכל שאינו מצווה ללמוד - אינו מצווה ללמד. ואיהי מנלן דלא מיחייב לה למילף נפשיה? דכתיב: ולימדתם ולמדתם, כל שאחרים מצווין ללמדו - מצווה ללמד את עצמו, וכל שאין אחרים מצווין ללמדו - אין מצווה ללמד את עצמו. ומנין שאין אחרים מצווין ללמדה? דאמר קרא: ולמדתם אותם את בניכם - ולא בנותיכם.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סג עמוד ב

דאמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה - שנאמר +במדבר י"ט+ זאת התורה אדם כי ימות באהל.

שמות פרק יט פסוק ג

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו יקוק מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל:

רש"י שמות פרק יט פסוק ג

לבית יעקב - אלו הנשים, תאמר להן בלשון רכה:
ותגיד לבני ישראל - עונשין ודקדוקין פרש לזכרים. דברים הקשין כגידין:

R. G. G. Rothstein "Men and Women's Differing Religious Aims"

Studies comparing men and women reinforce the belief that highly structured obligations and rules do not meet women's emotional and spiritual needs in the same way as they do for men – (C. Gilligan, "In a Different Voice: Psychological Theory and Women's Development" [Harvard U. Press, 1989]).

From the time they are little, boys and (later) men socialize in a hierarchical structure, with a leader (or leaders), clear rules, and the imposition of authority from the top. Women, on the other hand, tend to focus on creating collaborative group efforts that work less by a dominant authority and more by consensus of the group. Each system has its advantages, but it highlights the dangers the Torah would have seen in forcing women to toe a specific line at a specific time.

Carol Gilligan and others have shown that women naturally think about morality differently from men. In dealing with moral quandaries, women tend to focus on empathy, on relationships, on outcomes that creates the maximum benefit for those involved, rather than the objective right and wrong, the relevant section of the rule, that would guide a man in the same situations. A particularly useful example of this difference is the internal conflict felt by many women who enter the legal profession. These women find their natural empathetic tendencies being discouraged in favor of the strict legalism the system demands.

ספר המצוות לרמב"ם סיום מצוות עשה

... הנה כבר התבאר לך כי מאלו הששים מצוות ההכרחיות יש מהן שש וארבעים מצוות שהנשים חייבות בהן גם כן וארבע עשרה מצוות מהן שאין הנשים חייבות בהן. ויהיה הסימן באלו הששים מצוות ההכרחיות "ששים המה מלכות". ויהיה הסימן בנפול הארבע עשרה מהן מן הנשים "אזלת יד" (פ' האזינו). או יהיה הסימן בחיוב השש וארבעים מצוות לנשים גם את "בדם ברידת" (זכרי ט) כלומר שמספר "בדם" הוא חובה עליהן והם הברית המחויב לנשים בהכרח:

שמות פרק יג פסוק ט

והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין ענייך למען תהיה תורת יקוק בפיך כי ביד חזקה הוצאך יקוק ממצרים:

שמות פרק ו

(א) ויאמר יקוק אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו: ס

רש"י שמות פרק ו פסוק א

וביד חזקה יגרשם מארצו - על כרחם של ישראל יגרשם, ולא יספיקו לעשות להם צידה. וכן הוא אומר (שמות יב לג) ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם וגו':

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לא עמוד א

גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ח הלכה י

ואחר כך נוטל ידיו ומברך ברכת המזון על כוס שלישי ושותהו, ואחר כך מוזג כוס רביעי וגומר עליו את ההלל, ואומר עליו ברכת כ השיר והיא יהללך ה' כל מעשיך וכו', ומברך בורא פרי הגפן ואינו טועם אחר כך כלום כל הלילה חוץ מן המים, ויש לו למזוג כוס חמישי ולומר עליו הלל הגדול והוא ל מהודו לה' כי טוב עד על נהרות בבל, וכוס זה אינו מ חובה כמו ארבעה כוסות, ויש לו לגמור את ההלל בכל מקום שירצה אע"פ שאינו מקום סעודה.

העמק דבר שמות ו:ו "והוצאתי אתכם" – "וידעתם"

"וידעתם" ... לשון חמישי של מעלה, שכל כך תעלו בדעת עד שתגיעו למדרגה של "וידעתם", היינו דבקות ודעת אלהים. ... וראוי לדעת שהבטחה זו אין הפי' שיהיה כל ישראל בזה הבחינה ... ובאשר אין חובה לכל ישראל להגיע לזה המדרגה, ע"כ זה הכוס הוא מצוה ולא חובה...